

Regulamentul Bruxelles I (reformare) (Introducere, domeniu de aplicare, competență, litispendență)¹

Prof. Etienne Pataut, Universitatea Paris I (Sorbona)

Studiu de caz

Domnul Vittorio este un medic stomatolog care locuiește și profesază în Milano (Italia). Acesta intenționează să cumpere un nou computer pentru clinica sa. Căutând online, a descoperit faptul că “L’ordinateur”, o companie cu sediul în Paris, oferă reduceri de preț pentru tipul de computer de care este interesat. În octombrie 2018 a cumpărat computerul de pe site-ul companiei, unde se specifica faptul că livrarea se poate face oriunde în UE. L’ordinateur a acceptat să livreze computerul în Milano.

Livrarea a avut loc, dar modelul de computer livrat nu era același cu cel comandat de către domnul Vittorio și nu întrunea specificațiile necesare.

Domnul Vittorio a refuzat să achite prețul computerului și în scurt timp a achiziționat un nou computer de la un furnizor local, la un preț mult mai mare. Acesta dorește să acționeze în judecată societatea franceză pentru despăgubiri.

Cu toate acestea, nu știe care este instanța competentă.

Întrebări

1. Este aplicabil Regulamentul Bruxelles I (reformare)? Dacă L’ordinateur ar fi avut sediul în Toronto (Canada), răspunsul ar fi fost același?
2. Unde poate domnul Vittorio să cheme în judecată pe L’ordinateur? Analizați posibilele temeiuri de competență.
3. Presupuneți că a existat o convenție atributivă de competență în favoarea instanței din Paris, inserată în contractul online acceptat prin intermediul paginii web, pe care domnul Vittorio l-a descărcat în computerul său.
  - a) Considerați că respectiva convenție atributivă de competență este valabilă?
  - b) Dacă respectiva convenție atributivă de competență este valabilă, poate domnul Vittorio să introducă acțiunea în Italia?
4. Presupuneți că domnul Vittorio a introdus acțiunea în fața instanțelor franceze. L’ordinateur dorește să reacționeze și să îl cheme în judecată pe domnul Vittorio pentru plata prețului.

---

¹ Realizat în cadrul proiectului ”O aplicare mai bună a procedurilor transfrontaliere la nivel european: formare legală și juridică pentru personalul instanțelor în Europa”, Proiect nr. 806998. Traducerea în limba română a prezentului material a fost realizată de Școala Națională de Grefieri – Departamentul de relații internaționale. Pentru extrasele din hotărâri CJUE sau din legislația Uniunii Europene s-au folosit în general traduceri oficiale existente pe website-urile e-justice.europa.eu și curia.europa.eu.

- a) Poate societatea să formuleze o cerere reconvențională în fața instanței franceze?
- b) Poate societatea să formuleze cererea în Italia?

5. Presupuneți că domnul Vittorio nu a cumpărat computerul pentru clinica sa, ci pentru familia sa.

- a) Unde poate domnul Vittorio să acționeze în judecată pe L'ordinateur? Analizați posibilele temeuri de competență.
- b) Are acest aspect relevanță cu privire la convenția atributivă de competență?
- c) Are acest aspect relevanță cu privire la posibila cerere de chemare în judecată introdusă de L'ordinateur?

Aspecte metodologice

Scopul seminarului:

- Familiarizarea participanților cu privire la domeniul de aplicare al Regulamentelor europene.
- Explicarea obiectivelor prin sublinierea principalelor reguli statuate în Regulamente.
- Clarificarea modului în care funcționează diferitele reguli de competență.
- Explicarea posibilităților în cazul unor procese multiple.
- Explicarea multiplelor posibilități în privința recunoașterii și executării hotărârilor.
- Acomodarea participanților cu aplicarea instrumentelor europene.
- Familiarizarea participanților cu unele decizii relevante ale jurisprudenței UE.

Pentru seminarul național, ar fi de ajutor ca participanților să li se prezinte doctrină și jurisprudență relevantă în limba respectivă.

Metodologie

Pentru identificarea prevederilor aplicabile în cauzele cu un element transfrontalier, pot fi aplicați următorii pași:

Pasul 1: Identificarea domeniului de drept aplicabil.

Pasul 2: Stabilirea elementului de drept internațional privat aplicabil.

Pasul 3: Identificarea surselor legale europene și internaționale relevante.

Pasul 4: Verificarea domeniului de aplicare material, teritorial și temporal al respectivelor instrumente europene și internaționale. Când mai mult de un instrument este aplicabil, verificarea relațiilor dintre acestea.

Pasul 5: Identificarea prevederilor legale aplicabile.

Atunci când nu există instrumente UE, internaționale, multilaterale sau bilaterale aplicabile într-un caz transfrontalier, se va avea în vedere dreptul internațional privat al statului respectiv.

Soluția propusă

1. Este aplicabil Regulamentul Bruxelles I (reformare)? Dacă L'ordonateur ar fi avut sediul în Toronto (Canada), răspunsul ar fi fost același?

Competența pentru cauzele civile și comerciale în cadrul Uniunii Europene face obiectul Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Regulamentul Bruxelles I reformare).

Domeniul de aplicare material

Astfel cum se prevede în Art. 1, Regulamentul este aplicabil în materie civilă și comercială. Acest concept reprezintă un element cheie al Regulamentului, iar interpretarea sa a condus la cauze importante în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. Curtea a decis că acesta este un concept autotonom, respectiv faptul că ”Nu se va face referire la dreptul național, ci la obiectivele Regulamentului” (CJUE, 14 octombrie 1980, 26/76, Eurocontrol, parag. 5).

În caz de dubiu, domeniul de aplicare va fi interpretat de către Curte, ținându-se seama în principal de dreptul public-privat cunoscut de majoritatea sistemelor legale din Europa. Mai precis, Curtea exclude aplicabilitatea Regulamentului Bruxelles I în cazul în care este implicată o autoritate publică ce acționează în exercitarea atribuțiilor autorității publice.” (CJUE, 16 decembrie 1980, 814/79, Ruffer, parag. 8).

Regulamentul nu se aplică anumitor cauze, de exemplu în materie fiscală, vamală sau administrativă și nici răspunderii statului pentru actele sau omisiunile sale în exercitarea autorității publice (*acta jure imperii*), conform Art. 1.

Litigiul dintre domnul Vittorio și L'ordonateur are o natură contractuală și prin urmare Regulamentul este aplicabil.

Domeniul de aplicare teritorial

Regula generală este aceea că prevederile Regulamentului referitoare la competență se aplică numai în situația în care pârâtul este domiciliat în UE (Art. 4 și 5).

Dacă pârâtul nu are domiciliul pe teritoriul unui stat membru, competența instanțelor este determinată, în fiecare stat membru, de legislația statului membru în cauză, cu câteva excepții (Art. 6).

Având în vedere că pârâtul are domiciliul pe teritoriul unui stat membru, Regulamentul este aplicabil *ratio personae*.

Prin urmare, dacă domnul Vittorio dorește să sesizeze o instanță din UE, singurele norme aplicabile vor fi cele ale Regulamentului. Nicio altă normă de competență, cu excepția celor statuate în Regulament, nu este aplicabilă.

Este de subliniat faptul că pentru a stabili domeniul de aplicare al Regulamentului Bruxelles I, naționalitatea pârâtului nu are relevanță.

Cu toate acestea, dacă societatea pârâtă are sediul în Canada (adică în afara UE), Regulamentul nu este aplicabil, devenind incidente regulile fiecărui stat în care domnul Vittorio ar dori să introducă acțiunea. De exemplu, dacă domnul Vittorio ar dori să introducă acțiunea împotriva societății canadiene în Franța, ar deveni aplicabilă legislația franceză.

Domeniul de aplicare temporal

Art. 66 Secțiunea 1 statuează faptul că:

“Prezentul Regulament se aplică numai acțiunilor judiciare intentate, actelor autentice întocmite sau înregistrate în mod oficial și tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate la 10 ianuarie 2015 sau după această dată.”

Prin urmare, având în vedere faptul că respectivul contract a fost încheiat în anul 2018, procesul va avea loc după data de 10 februarie 2015, astfel că Regulamentul este aplicabil și din punct de vedere temporal.

Concluzie: În speță este aplicabil Regulamentul Bruxelles I (reformare) atât din punct de vedere material, cât și teritorial și temporal, iar instanța competentă dintr-un stat membru trebuie determinată în conformitate cu prevederile acestuia.

Notă: Conform Art. 6 din Regulament cu privire la aplicabilitatea normelor de drept național, aceasta este prevăzută „sub rezerva aplicării articolului 18 alineatul (1), articolului 21 alineatul (2) și articolelor 24 și 25”, aceste prevederi trebuie verificate temeinic. În speță, existența alegerii unei instanțe competente (a se vedea întrebarea nr. 3) și ipoteza în care domnul Vittorio ar fi un consumator (a se vedea întrebarea nr. 5) ar duce la concluzia că determinarea competenței se va face în conformitate cu dispozițiile Regulamentului și nu ale legislației naționale - chiar dacă pârâtul are domiciliul în afara UE (pentru mai multe detalii, a se vedea întrebările 3 și 5).

2. Unde poate domnul Vittorio să cheme în judecată pe L'ordinateur? Analizați posibilele temeuri de competență.

Regulile aplicabile sunt prevăzute în Art. 4 Secțiunea 1 (competența instanței de la domiciliul pârâtului) sau în Art. 7 Secțiunea 1 (competența în materie contractuală).

În primul rând, în conformitate cu prevederile Art. 4 Secțiunea 1, „persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor respectivului stat membru.” Prin urmare, domnul Vittorio poate chema în judecată pe L'ordinateur în Franța, locul unde aceasta are sediul, conform Art. 4 Secțiunea 1 a Regulamentului.

Având în vedere faptul că L'ordinateur este o societate, sediul acesteia va fi stabilit conform prevederilor art. 63 din Regulament.

Notă: Art. 4 stabilește doar competența internațională (respectiv statul), dar nu și competența națională (orașul). Astfel, doar legislația franceză poate stabili care anume este instanța competentă (o instanță din Paris sau din Marseille, de exemplu). Competența națională prin raportare la domiciliu este însă una comună, fiind astfel probabil ca o instanță din Paris să fie competentă.

În al doilea rând, Art. 7 adaugă câteva temeuri facultative de competență și oferă posibilitatea de a introduce acțiunea și într-un al stat membru, altul decât cel în care domiciliază pârâtul.

În materie contractuală este relevant Art. 7 Secțiunea 1. În conformitate cu acest articol, reclamantul are posibilitatea de a introduce acțiunea și în fața instanțelor de la locul de executare a obligației.

Noțiunile de „contract” și „obligație” sunt complexe și depind de natura contractului. CJUE a decis că, referitor la concepul de „cauze civile și comerciale”, aceste noțiuni au un înțeles autonom, independent de legislațiile naționale.

Noțiunea de „contract” este un concept European. Curtea a statuat în numeroase cauze aceea că:

„Noțiunea de ”chestiuni contractuale“... trebuie interpretată în mod independent, având în vedere în primul rând obiectivele și organizarea generală ale Convenției, pentru a asigura o interpretare uniformă în toate statele contractante (CJUE, 17 iunie 1992, C-26/91, Jakob Handte, parag. 10).

De asemenea, conform însăși definiției contractului, în interpretarea Curții, denotă faptul că este vorba de o obligație asumată în mod liber de către o parte față de altă parte.

Curtea a statuat în numeroase cauze aceea că:

„expresia ”chestiuni contractuale“ nu acoperă situația în care nu există o obligație liber asumată de către o parte față de altă parte” (CJUE, 17 septembrie 2002, C-334-00, Tacconi, nr. 23).

În speța actuală, contractul încheiat între părți face parte din categoria ”elemente ce țin de un contract”, în conformitate cu Art. 7.

Potrivit Art. 7 Secțiunea 1, în materie de vânzare-cumpărare este prevăzută o soluție clară: locul executării „obligației „ este „locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate bunurile”.

Astfel, în cazul contractelor de vânzare-cumpărare, locul executării obligației este locul livrării. Acest criteriu conferă certitudine juridică, având în vedere că este un criteriu clar și ușor de aplicat.

După cum a statuat și Curtea:

„ În temeiul acestei norme de competență specială, pârâțul poate de asemenea să fie acționat în justiție în fața instanței de la locul unde obligația care face obiectul cererii a fost sau urmează să fie executată, prezumându-se existența unei legături strânse a acestei instanțe cu contractul respectiv. Pentru a consolida obiectivul esențial al securității juridice care guvernează normele de competență pe care le conține, Regulamentul nr. 44/2001 definește într-un mod autonom acest factor de legătură pentru contractele de furnizare de servicii.”

(CJUE, *Falco*, 23 aprilie 2009, C-533/07, parag. 25 și 26).

În prezenta speță, locul de livrare este, potrivit contractului, Milano (Italia), astfel că instanțele din Italia sunt competente să soluționeze cauza, în conformitate cu prevederile art. 7 Secțiunea 1 din Regulament.

Notă: Art. 7 Secțiunea 1 stabilește nu numai competența internațională a unui stat membru (cum este cazul Art. 4), dar și competența teritorială națională („instanța de la locul executării obligației”). Prin urmare, instanța din Milano (iar nu instanțele dintr-un alt oraș) este instanța competentă.

Rezultă așadar că atât instanțele franceze (conform Art. 4) cât și instanțele italiene (conform art. 7) sunt competente. Domnul Vittorio are posibilitatea de a alege să cheme în judecată L'ordonateur în oricare dintre aceste state.

3. Presupuneți că a existat o convenție atributivă de competență în favoarea instanței din Paris, inserată în contractul online acceptat prin intermediul paginii web, pe care domnul Vittorio l-a descărcat în computerul său.

a) Considerați că respectiva convenție atributivă de competență este valabilă?

Conform art. 25 din Regulament, convenția atributivă de competență este supusă unor condiții de validitate de formă și de fond.

Condițiile de formă sunt enumerate în cuprinsul Art. 25 Secțiunea 1. Cea mai importantă cerință este aceea conform căreia convenția atributivă de competență va fi sub formă scrisă. Art. 25 Secțiunea 2 prevede faptul că „Orice comunicare sub formă electronică care permite consemnarea durabilă a convenției este considerată ca fiind 'în scris'”. Prin urmare, dacă această clauză a fost inclusă în mod explicit în contract, nu are importanță faptul că acesta din urmă a fost încheiat prin mijloace electronice. Cu toate acestea, dacă alegerea instanței competente a fost inserată în termenii și condițiile generale ale contractului, Curtea Europeană a statuat că este necesară bifarea, de către cumpărător, prin click, a unei căsuțe pentru a-și exprima acordul cu privire la termenii și condițiile generale.

CJUE a statuat în cauza de o mare importanță, El Majdoub (CJUE, 21 mai 2005, C-322/14): „Tehnica de acceptare prin „click” a condițiilor generale ale unui contract de vânzare, precum cel în discuție în litigiul principal, încheiat pe cale electronică, care conține o convenție atributivă de competență, constituie o comunicare sub formă electronică ce permite consemnarea durabilă a convenției, în sensul acestei dispoziții, atunci când această tehnică asigură posibilitatea imprimării și a salvării textului acestora înaintea încheierii contractului.”

În concluzie, convenția atributivă de competență este valabilă din punct de vedere al formei pe care o îmbracă.

Cu privire la condițiile de fond, regula generală statuată în Art. 25 Secțiunea 1 este aceea că „Dacă prin convenția părților (...) competența de soluționare a litigiului (...) revine instanței sau instanțelor dintr-un stat membru, competența revine acelei instanțe sau instanțelor respective, cu excepția cazului în care convenția este nulă și neavenită în privința condițiilor de fond în temeiul legislației statului membru respectiv.”

Sensul ultimei fraze este unul controversat. În doctrină există o dezbatere cu privire la posibilitatea determinării valabilității clauzei folosind exclusiv condițiile stipulate la Art. 25. Cu toate acestea, opinia noastră este aceea că validitatea materială a clauzei atributive de competență din contractul încheiat între domnul Vittorio și L'ordonateur ar trebuie să fie guvernată de legea franceză, întrucât aceasta este legea instanței alese.

Nimic nu indică faptul că respectiva convenție ar fi nulă, astfel că poate fi considerată valabilă și din punct de vedere material.

Astfel, convenția atributivă de competență în favoarea instanțelor franceze inserată în contractul dintre părți este valabilă, astfel că instanțele din Paris ce au fost desemnate prin această clauză, sunt competente în mod exclusiv să judece cauza.

Notă:

1. Chiar dacă L'ordonateur are sediul în afara UE, convenția atributivă de competență va fi supusă prevederilor Regulamentului, astfel cum rezultă din dispozițiile Art. 25:

„Dacă prin convenția părților, *indifferent de domiciliul acestora*, competența de soluționare a litigiului care a survenit sau poate surveni în legătură cu un raport juridic determinat revine instanței sau instanțelor dintr-un stat membru, competența revine acelei instanțe sau instanțelor respective (...)” (*sublinierea autorului*).

Prin urmare, convenția atributivă de competență în favoarea instanțelor franceze inserată în contractul dintre părți este valabilă, astfel că instanțele din Paris ce au fost desemnate prin această convenție sunt competente în mod exclusiv să judece cauza.

2. Determinarea valabilității materiale a convenției ar putea fi guvernată de o altă lege dacă o normă din dreptul francez ar desemna o altă lege în această situație specifică (de exemplu, legea contractului). Această soluție este pasibilă de discuții, însă este susținută de Preambulul 20 al Regulamentului, care prevede că: „În cazul în care există dubii dacă o convenție atributivă de competență în favoarea unei instanțe sau a unor instanțe dintr-un stat membru este nulă și neavenită în ceea ce privește validitatea sa, chestiunea ar trebui să fie tranșată în conformitate cu legislația statului membru în care se află instanța sau instanțele desemnate în convenție, inclusiv cu normele privind conflictul de legi din statul membru respectiv.”

b) Dacă respectiva convenție atributivă de competență este valabilă, poate domnul Vittorio să introducă acțiunea în Italia?

Nu. Efectul convenției este acela al determinării unei competențe exclusive în favoarea instanței desemnate de către părți. Astfel, în conformitate cu prevederile Art. 25, instanțele din Paris au o competență exclusivă. Aceasta înseamnă că nicio altă instanță nu este competentă să judece cauza. Orice altă instanță sesizată va trebuie să își decline competența (a se vedea Art. 31 Secțiunea 1).

Notă: Această soluție se impune și în situația în care prima instanță sesizată nu a fost instanța desemnată de către părți. În această situație, instanța sesizată trebuie să suspende judecata.

Întrebarea a fost ridicată în urmă cu câțiva ani în contextul litispendenței. Există litispendență în situația în care o acțiune având aceleași părți și aceeași cauză este introdusă în fața unor instanțe din state membre diferite. În această situație, oricare dintre instanțele sesizate, cu excepția primei instanțe sesizate, trebuie să suspende din oficiu judecata cauzei. (Art. 29 Secțiunea 1). Apoi, când este stabilită competența primei instanțe, orice altă instanță sesizată va declina competența în favoarea acesteia (Art. 29-3). În esență, litispendența conferă prioritate primei instanțe sesizate.

Atunci când există o convenție atributivă de competență, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a urmat această soluție și a aplicat mecanismul litispendenței, menținând prioritatea primei instanțe sesizate chiar dacă aceasta nu a fost instanța desemnată de către părți. (CJUE, 9 decembrie 2003, C-116/02, Eric Gasser GmbH).

Cu toate acestea, soluția a pus la îndoială eficiența convenției atributive de competență. Instanța aleasă de părți prin convenția atributivă de competență ar trebui să aibă prioritate și ar trebui să i se garanteze posibilitatea de a stabili ea însăși valabilitatea convenției.

Prin urmare, soluția pronunțată în cauza Grasser a fost răsturnată de Regulamentul Bruxelles I (reformare). Art. 31 Secțiunea 2 prevede următoarele: ”atunci când este sesizată o instanță dintr-un stat membru căreia o convenție menționată la articolul 25 îi conferă competență exclusivă, orice instanță dintr-un alt stat membru suspendă acțiunea până când instanța sesizată pe baza convenției stabilește că nu este competentă în temeiul convenției.”

În această situație există doar o vagă îndoială asupra faptului că instanțele din Paris sunt competente, iar competența acestora este exclusivă.

4. Presupuneti că domnul Vittorio a introdus acțiunea în fața instanțelor franceze. L'ordonateur dorește să reacționeze și să îl cheme în judecată pe domnul Vittorio pentru plata prețului.

a) Poate societatea să formuleze o cerere reconvențională în fața instanței franceze?

Da. Art. 8 din Regulament adaugă câteva reguli facultative de competență și conferă posibilitatea de a intenta o acțiune într-un alt stat membru dacă există o legătură între cele două procese.

În situația în care și cererea principală dar și cererea reconvențională au ca temei juridic același contract, există o legătură puternică între cele două procese, iar Art. 8-3 prevede prorogarea de competență pentru soluționarea cererii reconvenționale în favoarea instanței sesizate și cu cererea principală. Conform Art. 8-3: „în cazul unei cereri reconvenționale rezultate în urma aceluiași contract sau element de fapt pe care s-a bazat cererea principală, în fața instanței sesizate cu cererea principală;”

În concluzie, în această situație, instanțele din Paris vor fi competente să soluționeze atât cererea principală formulată de către domnul Vittorio, dar și cererea reconvențională formulată de L'ordonateur.

b) Poate societatea să formuleze cererea în Italia?

Regulile litispendenței se aplică în cazul unor procese simultane în state membre diferite. Aceste reguli sunt simple: instanța sesizată ulterior trebuie să suspende judecata cauzei dacă aceeași acțiune, având aceleași părți, a fost introdusă în fața instanțelor din două state membre diferite. Art. 29 Secțiunea 1 conferă o prioritate strictă primei instanțe sesizate: „în cazul în care cereri având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate,„

Litispendența există numai în situația în care obiectul și părțile sunt identice. În prezenta speță, poate fi susținut faptul că nu există identitate între acțiunea introdusă în Franța de către domnul Vittorio (acțiunea în pretenții pentru daune) și acțiunea introdusă în Italia de către L'ordonateur (acțiunea pentru plata prețului).

Cu toate acestea, CJUE a adoptat o definiție largă a identității de obiect. În cauza Gubisch (CJUE, 8 decembrie 1987, 144/86), Curtea a statuat următoarele:

„Conceptul de litispendență (...) acoperă situația în care una dintre părți introduce o acțiune în fața unei instanțe dintr-un stat membru pentru rezilierea sau rezoluțiunea unui contract internațional de vânzare-cumpărare, în timp ce o acțiune introdusă de cealaltă parte pentru executarea aceluiași contract este pe rolul unei instanțe dintr-un alt stat membru”.

În concluzie, în situația din speță, conform Art. 21, instanța din Italia ar trebuie să suspende judecata cauzei pentru că o instanță din Franța a fost sesizată anterior.

Notă: Astfel cum s-a menționat anterior (a se vedea întrebarea nr. 3), nu există litispendență în situația în care există o convenție atributivă de competență validă, care prevede o competență exclusivă. De asemenea, nu există litispendență pentru măsurile provizorii sau de protecție.

5. Presupuneți că domnul Vittorio nu a achiziționat calculatorul pentru clinica sa stomatologică, ci pentru familia sa.

a) Unde poate domnul Vittorio să acționeze în judecată pe L'ordonateur? Analizați posibilele temeuri de competență.

Dacă domnul Vittorio a achiziționat calculatorul pentru familia sa, acesta ar fi considerat a fi un consumator și s-ar bucura de o protecție juridică specifică.

Conform art. 17 Secțiunea 1 „În ceea ce privește un contract încheiat de o persoană, consumatorul, într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional, competența se determină în conformitate cu dispozițiile din prezenta secțiune”.

Cu toate acestea, aplicabilitatea Art. 17 din Regulament a generat anumite dificultăți.

Mai întâi, trebuie să se stabilească faptul că domnul Vittorio este, într-adevăr, un consumator.

Art. 17 definește consumatorul ca fiind persoana care a încheiat un contract „într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional”. S-a statuat în mod frecvent de către CJUE faptul că interpretarea noțiunii de „consumator” trebuie să fie una restrictivă. (a se vedea, recent, cauza CJUE C-498-16, Schrems, parag. 29).

Prin urmare, trebuie să se stabilească în mod cert faptul că domnul Vittorio a achiziționat calculatorul pentru a fi utilizat de familia sa. Trebuie analizat contextul, iar în cazul în care domnul Vittorio a utilizat calculatorul atât în scop personal, cât și în scop profesional, trebuie dovedit faptul că activitatea profesională este neglijabilă în contextul contractului încheiat.

Astfel cum a statuat Curtea în cauza Gruber (CJUE 20 ianuarie 2005, C-464/01, J. Gruber parag. 47): „instanța sesizată trebuie să decidă dacă scopul contractului a fost, într-o măsură deloc neglijabilă, acela de a fi folosit în domeniul de activitate al persoanei în cauză sau dacă, dimpotrivă, activitatea profesională este neglijabilă. În acest sens, instanța națională va avea în vedere nu numai conținutul, natura și scopul contractului, dar și circumstanțele obiective în care acesta a fost încheiat.”

În al doilea rând, trebuie să se dezbată și faptul că acel contract intră sub incidența Art. 17 precum și faptul că „a fost încheiat cu o persoană care desfășoară activități comerciale sau profesionale în statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul sau, prin orice

mijloace, își direcționează activitățile spre acel stat membru” astfel cum prevede Art. 17 Secțiunea 1 lit. c).

Sintagma „își direcționează activitățile” a generat o jurisprudență importantă, mai ales în domeniul comerțului electronic.

Curtea a afirmat următoarele:

„ pentru a stabili dacă se poate considera că un comerciant, a cărui activitate este prezentată pe pagina sa de internet sau pe cea a unui intermediar, își „direcționează” activitatea către statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul (...)trebuie să se verifice dacă, înainte de încheierea eventuală a unui contract cu consumatorul, rezultă din aceste pagini de internet și din activitatea globală a comerciantului că acesta din urmă intenționa să intre în relații comerciale cu consumatori domiciliați în unul sau mai multe state membre, printre care cel în care este domiciliat acest consumator, în sensul că era dispus să încheie un contract cu aceștia. (CJUE, 7 Decembrie 2010, C-585/08 și C-144/09, Pammer și Alpenhof).

În conformitate cu această jurisprudență, au fost stabilite o serie de criterii:

„anume natura internațională a activității, menționarea unor itinerarii cu punctul de plecare în alte state membre pentru a se deplasa la locul în care are sediul comerciantul, utilizarea unei alte limbi sau a unei alte monede decât limba sau moneda utilizate în mod obișnuit în statul membru în care are sediul comerciantul, cu posibilitatea de a rezerva și de a confirma rezervarea în această limbă diferită, menționarea unor coordonate telefonice cu indicarea prefixului internațional, efectuarea unor cheltuieli pentru un serviciu de referențiere pe internet în scopul de a facilita accesul consumatorilor domiciliați în alte state membre la pagina de internet a comerciantului sau a intermediarului său, utilizarea unui nume de domeniu de prim nivel diferit de cel al statului membru în care are sediul comerciantul și menționarea unei clientele internaționale alcătuite din clienți domiciliați în diferite state membre. Revine instanței naționale sarcina de a verifica existența unor astfel de indicii.”(CJUE, 7 Decembrie 2010, C-585/08 și C-144/09, Pammer și Alpenhof, parag. 93-94).

Site-ul societății L'ordinateur prevede posibilitatea livrării oriunde în UE, astfel că societatea caută să atragă clienți din străinătate. L'ordinateur a încheiat un contract cu o persoană domiciliată în Italia și mai mult decât atât, s-a angajat să livreze bunurile în Italia. Așadar, se poate considera că societatea își direcționează activitatea către statul membru unde consumatorul își are domiciliul (Italia).

În această situație, Art. 18 Secțiunea 1 oferă consumatorului opțiunea de a alege dintre „instanțele din statul membru pe teritoriul căruia partea (pârâtul) în cauză își are domiciliul, fie, indiferent de domiciliul celeilalte părți, instanțele din locul unde consumatorul își are domiciliul”.

Prin urmare, domnul Vittorio poate alege instanța de la domiciliul pârâtului (Franța) sau instanța de la domiciliul său (Italia).

Consumatorul nu este nevoit să dovedească o legătură directă între faptul că societatea își direcționează activitatea către statul membru de domiciliu al consumatorului și încheierea contractului cu consumatorul (CJUE, C-218/12, Emrek).

Notă: Dacă L'ordinateur are sediul în afara UE, prevederile Regulamentului Bruxelles I (reformare) referitoare la competența cu privire la un consumator sunt aplicabile doar dacă societatea deține o sucursală în Europa.

Art. 17 Secțiunea 2 prevede că:

„Atunci când un consumator încheie un contract cu o parte care nu are domiciliul pe teritoriul unui stat membru, însă deține o sucursală, agenție sau altă unitate pe teritoriul unuia dintre statele membre, se consideră, în cazul litigiilor rezultând din activitatea sucursalei, agenției sau unității, că partea în cauză are domiciliul pe teritoriul statului membru respectiv.”

Dacă societatea nu are o sucursală în Europa, instanța competentă va fi stabilită în conformitate cu dreptul național.

b) Are acest aspect relevanță cu privire la convenția atributivă de competență?

Consumatorii sunt protejați din a încheia o convenție atributivă de competență care stabilește competența în favoarea unei alte instanțe decât cea de la domiciliul acestora.

Astfel cum se prevede în Art. 19, regulile de competență pot fi modificate printr-o convenție atributivă de competență încheiată „după nașterea litigiului,” sau „care permit consumatorului să sesizeze alte instanțe decât cele prevăzute în cadrul prezentei secțiuni.”

Consumatorul nu poate fi privat de regulile de competență stipulate în favoarea sa în cuprinsul art. 17 din Regulament.

În speță, dacă domnul Vittorio dorește să introducă acțiunea în Milano, existența unei convenții atributive de competență în favoarea unei instanțe din Paris nu poate fi invocată împotriva sa, conform art. 19 din Regulament.

Notă: În conformitate cu jurisprudența CJUE, se poate susține și faptul că o convenție atributivă de competență inserată într-un contract încheiat cu un consumator reprezintă o clauză abuzivă, conform Directivei Consiliului nr. 93/13/CEE din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele cu consumatorii.

Astfel cum a statuat curtea (CJUE, 4 iunie 2009, Pannon C-243/08, parag. 40): „în cazul unui contract încheiat între un consumator și un vânzător sau un furnizor în sensul directivei, o clauză redactată în prealabil de către un vânzător sau de către un furnizor și care nu a făcut obiectul unei negocieri individuale, prin care se stabilește că instanța competentă să soluționeze toate litigiile care decurg din contract este instanța în a cărei rază teritorială se află sediul social al vânzătorului sau al furnizorului, întrunește toate criteriile pentru a putea fi calificată drept abuzivă în raport cu dispozițiile directivei.

În conformitate cu această soluție, convenția atributivă de competență va fi considerată nulă.

c) Are acest aspect relevanță cu privire la posibila cerere de chemare în judecată introdusă de L`ordinateur?

Da. Dacă acțiunea este introdusă de L`ordinateur, competența aparține instanțelor de la domiciliul consumatorului (Art. 18 Secțiunea 2). Prin urmare, L`ordinateur poate introduce acțiunea numai în fața instanțelor din Italia.

Notă: Cu toate acestea, nu este afectat dreptul de a introduce o cerere reconvențională în fața instanței investite cu cererea principală. (Art. 18-3). Astfel, dacă instanțele din Paris ar fi fost sesizate de către domnul Vittorio cu cerere principală, cererea reconvențională formulată de către L`ordinateur ar fi putut fi introdusă la respectiva instanță.